

Datum
2016-05-13Referens
Dnr KS 2016-90Er referens
Ku2016/00088/D**Kommunledningskontoret**
Mathias Sköld, 0533-68 15 06
mathias.skold@saffle.seKulturdepartementet
103 33 Stockholm

Säffle kommuns yttrande över betänkandet Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5)

Sammanfattning

Säffle kommun välkomnar utredningen och vill först framföra att den gjort ett förtjänstfullt arbete genom att belysa ett antal frågeställningar av vikt för landet; både lokalt, regionalt och nationellt. Många av utredningens förslag ligger i tiden och det är positivt att en ökad digitalisering förespråkas för att bidra till ökad delaktighet och demokrati.

Ojämligheten i demokratin är en utmaning och det är viktigt att kommuner och landsting får verktyg för att ta itu med detta. Kommunen anser dock att formerna för ökat deltagande och inflytande bör bestämmas av kommunerna själva då förutsättningar och situationer varierar från kommun till kommun.

Bakgrund

Säffle kommun har skickats betänkandet Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5) för yttrande. Kommunen väljer att avge följande yttrande över de förslag utredningen föreslår.

Allmänna synpunkter

Säffle kommun välkomnar utredningen och vill först framföra att den gjort ett förtjänstfullt arbete genom att belysa ett antal frågeställningar av vikt för landet; både lokalt, regionalt och nationellt. Kommunen delar utredningens syn på att ojämlikheten i demokratin är ett problem och att socioekonomiska skillnader även ger effekt på valdeltagande.

Säffle kommun har svårt att se att vissa förslag, till exempel att det i kommunallagen ska inskrivas att förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former, har direkt betydelse på hur frågorna hanteras. Det ger dock ett incitament till att arbeta med frågan.

Säffle kommun anser att det ständigt alltmer digitaliserade samhället är en stor möjlighet att öka delaktighet och inflytande och låta fler forma framtiden. Det är dock viktigt att det kommunala självstyret inte äventyras utan att kommuner ges frihet att själva bestämma hur fler ska ges möjlighet till

SÄFFLE KOMMUN**Postadress**
Kommunledningskontoret
Kanslienheten
661 80 Säffle**Besöksadress**
Kanaltorget 1**Telefon** 0533-68 10 00 vx
Fax 0533-133 06
E-post kommun@saffle.se**Organisationsnr** 212000-1900
Bankgiro 294-7935
PlusGiro

delaktighet och inflytande. Idag sker invånardialoger och andra typer av delaktighet på många olika sätt ute i landets kommuner, vilket betyder att varje kommun har sitt sätt att arbeta. Slutligen anser kommunen att samhällsutvecklingen möjliggör flera sätt att mycket enkelt, utan egentligt behov av stor kunskap eller kännedom om konsekvenser, ta ställning i olika frågor. Det är viktigt att möjligheten till inflytande mellan de allmänna valen inte urvattnas.

8. De förtroendevaldas villkor

8.3.5 Rätt att behålla uppdrag som fullmäktigeledamot trots flytt

Säffle tillstyrker förslagen om att fullmäktige får besluta att en förtroendevald får ha kvar sina uppdrag under återstoden av mandatperioden trots flytt från kommunen och att en förtroendevald kan få ledigt under en tidsbegränsad period.

För mindre kommuner och glesbygdskommuner kan det vara av vikt att ta tillvara på de förtroendevaldas kompetens och erfarenhet. Dessutom är det många unga som flyttar från kommunerna med syfte att studera eller arbeta. Att studera eller arbeta på annan ort bör inte medföra att man inte längre är valbar för återstoden av mandatperioden, trots flytt. Kommunen tillstyrker att fullmäktige föreslås besluta om formerna för detta.

Säffle kommun anser att bedömningar i varje enskilt fall är välbehövliga men svåra och det kan vara problematiskt att det i varje enskilt fall beslutas vems uppdrag som kvarstår och vems som upphör.

8.3.7 Kommuner och landsting ska verka för en trygg och säker miljö för de förtroendevalda

Säffle kommun tillstyrker förslaget om att kommunen ska verka för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former.

Kommunen anser det som särskilt problematiskt med den hotbild som idag finns mot både förtroendevalda och personal och att så pass få händelser prövas rättsligt. Kommunen är helt enig med utredningen i att säkerhets- och trygghetsfrågor behöver komma upp på agendan. Kommunen har svårt att se att denna ändring i kommunallagen har någon direkt positiv inverkan. Förslaget är dock ett incitament till att arbeta med frågan.

8.5.2 Förtroendevaldas möjlighet att vara föräldraledig eller sjukskrivna Även här tillstyrker Säffle kommun förslaget.

Att bli förälder och därmed vara föräldraledig eller att vara sjuk är inget som ska äventyra en persons valbarhet. Kommunen tillstyrker att fullmäktige föreslås besluta om formerna för detta.

9. Den lokala politikens organisering

9.3.4 Fullmäktige bör regelbundet arrangera allmänpolitiska debatter

Säffle kommun tillstyrker förslaget om att fullmäktiges presidium får besluta om att debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid ett sammanträde.

Förslaget är i linje med nya bestämmelsen i kommunallagen från 1 februari 2014 om att presidiet blivit ett organ och rollen tydliggjorts samt att

fullmäktiges roll behöver vitaliseras. Säffle kommun anser att förslaget är ett viktigt demokratiskt verktyg för att öka invånarnas insyn och delaktighet. Med tanke på den fortsatta digitaliseringen, innebärande bland annat radio- och webbsändningar av fullmäktiges möten, vill kommunen lyfta fram detta som särskilt positivt.

Säffle kommun vill slutligen påpeka att det även här är viktigt att kommunerna själva får bestämma hur de vill bedriva demokratiarbetet och organisera den lokala politiken.

11. Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

11.5.1 Medlemmarna ska ha förutsättningar att delta

Säffle tillstyrker förslaget om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna i kommunen har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut. Detta görs redan till viss del idag men det är positivt att fullmäktige ges möjlighet att besluta om synpunkter från medborgare ska tas med i beredningen av ett ärende och att kommunallagen då kompletteras med denna bestämmelse. Detta är ett led i att fullmäktiges roll behöver vitaliseras.

12. Det förstärkta folkinitiativet

12.7.1 Underlätta insamlingen av namnunderskrifter

Säffle kommun tillstyrker i huvudsak förslaget om att det ska vara möjligt att samla in underskrifter via internet.

Det är positivt att detta område utvecklas för att ligga i tiden och att elektroniska signaturer föreslås gälla i stället för egenhändigt undertecknande.

12.7.2 En nationell webbplats för namninsamling upprättas

Säffle kommun tillstyrker i huvudsak förslaget om att en nationell webbplats för namninsamling upprättas.

Om elektroniska signaturer ska kunna gälla är det viktigt att det finns en nationell webbplats för namninsamlingen som både är enkel och rättssäker. Det kommer spara kommuner mycket tid och resurser med en nationell webbplats och att valideringen av underskrifterna sköts elektroniskt och automatiskt.

Kommunen tror att elektroniska namnunderskrifter kan leda till ett ökat engagemang och fler förslag till fullmäktige, t.ex. i form av folkmotioner eller underlag till folkomröstningar. Det demokratiska värdet kan dock ifrågasättas om det endast krävs digitala namnunderskrifter utan att personen i fråga behöver vara insatt i ärendet. Om initiativ till kommunala folkomröstningar bara är en knapptryckning bort skulle det kunna innebära en populistisk politisk kultur samt ett lägre valdeltagande vid de allmänna valen eftersom påverkansmöjligheterna mellan valen ändå finns att tillgå på ett enkelt sätt. De folkvalda har trots allt ett helhetsansvar för verksamhet och resurser medan opinion och folkomröstningar oftast berör avgränsade sakfrågor utan ansvar för konsekvenserna.

Säffle kommun önskar att utredningen också hade belyst följande frågeställningar:

- Riskerar förenklade regler om folkinitiativ att leda till att ansvarsutkrävandet av de förtroendevalda urvattnas?

- Står förenklade regler om folkinitiativ i rimlig proportion till den ökade insats och arbetsbörda detta innebär för kommunerna?
- Riskerar det faktum att en folkomröstning beslutas med kvalificerad majoritet medan själva resultatet beslutas med vanlig enkel majoritet att förtroendet för det demokratiska systemet påverkas negativt?

Säffle kommun vill slutligen understryka att det i dag, utöver den partipolitiska arenan, finns andra medel och verktyg för medborgardialog som kan användas för att inhämta medborgarnas synpunkter. En sådan dialog kan på ett tidigt stadium styra processer utan att det behöver leda till kostsamma folkomröstningar som kanske ändå inte leder någonstans.

12.7.4 Fastställa antalet underskrifter som krävs

Säffle kommun tillstyrker förslaget att vid fastställandet av antalet nödvändiga namnunderskrifter för att väcka ett folkinitiativ ska antalet röstberättigade kommunmedlemmar anses vara det antal röstberättigade som fanns i kommunen på valdagen vid det senaste ordinarie valet.

13. Medborgarförslag och folkmotion

13.5.1 Folkmotion ersätter medborgarförslag

Säffle kommun tillstyrker i huvudsak förslaget.

Kommunen anser först att begreppet folkmotion känns aningen omodernt och svårt för invånarna att ta till sig. Säffle kommun förespråkar en annan benämning, till exempel invånarförslag. Att dagens medborgarförslag inte ger goda förutsättningar till dialog mellan väljare och förtroendevalda stämmer förmodligen till viss del, men med en så kallad förenklad hantering som infördes i kommunallagen år 2007 förbättras detta avsevärt.

Kommunen anser också att det finns en del frågetecken kring invånarnas deltagande i överläggningarna under sammanträdena. Hur ska detta skötas på ett smidigt sätt?

Positivt med förslaget är att det är tvingande för kommuner att införa möjligheten till folkmotion. Det ger invånare samma förutsättningar till delaktighet oberoende i vilken kommun de bor. Särskilt positivt är också att folkmotionens intentioner förankras då minst en procent av befolkningen behöver stödja detta för att folkmotionen ska tas upp.

Även här vill kommunen dock påpeka att samhällsutvecklingen möjliggör flera sätt att mycket enkelt, utan egentligt behov av stor kunskap i ärendet eller kännedom om konsekvenser, ta ställning i olika frågor. Om folkmotioner bara är en knapptryckning bort betyder detta betydligt fler folkmotioner och därigenom en mycket stor ökning av administrativ börda för kommuner.

Säffle kommun välkomnar denna möjlighet till delaktighet och inflytande och anser slutligen att rätten att lämna medborgarförslag är det viktigaste demokratiska verktyget man som invånare har mellan de allmänna valen.

14 Ungas delaktighet och inflytande

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder vid kommunala val och kommunala folkomröstningar

Säffle kommun önskar problematisera förslaget.

Det är kommunen själv som bäst kan avgöra om nuvarande eller en sänkt rösträttsålder är bäst för sin egna lokala demokrati.

Det är dock allvarligt att dagens skolelever brister i kunskaper om hur kommunala organisationer och lokal demokrati fungerar. Kommunen delar också uppfattningen att skolorna behöver göra mer för att lyfta dessa frågor i undervisningen. En sänkt rösträttsålder till 16 år är en bra idé först när kommunkunskapen och kunskaper om lokal demokrati ökat. Det är samtidigt svårt att säga att man efter gymnasiet skaffar sig mer kunskap, men det är efter myndighetsåldern man mer eller mindre involveras i samhället genom rättslig handlingsförmåga.

14.8.2 Unga ska ges reella möjligheter till inflytande i kommuner och landsting

Säffle kommun tillstyrker förslaget om att fullmäktige ska verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut.

Kommunen anser att det är av stor vikt att se till att alla kommuninvånarens perspektiv kommer till uttryck i den lokala demokratin. Detta är ett bra sätt att även få med unga inför beslutsprocesser. Förslaget kan också innebära att kommunkunskapen och kunskaper i hur den lokala demokratin fungerar kan öka då kommuner behöver arbeta fram riktlinjer för deras arbete med att införliva lagförslaget i sin verksamhet.

14.8.4 Öka skolelevs kunskaper om formerna för medborgerligt inflytande,
14.8.5 Samverkan mellan skolor och den lokala politiska förvaltningen och
14.8.6 Skolelevs kunskaper i kritisk granskning och källkritik ska öka

Säffle kommun tillstyrker förslaget om att nationella skolutvecklingsprogrammet ska lyfta fram områden som utredningen anser är viktiga för att öka de ungas möjligheter att påverka och delta i samhällets demokratiska processer och beslut. Kommunen anser vidare att det är positivt att öppna skolans lokaler efter skoltid i syfte att få tillgång till mer möteslokaler för föreningsaktiviteter.

15 Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

15.7.7 Funktionshindersråd bör finnas i alla kommuner och landsting

Säffle kommun anser att det är upp till kommunen själv hur samråd ska ske. Den ständigt ökade digitaliseringen möjliggör nya arbetssätt kring samråd.

Kommunen vill slutligen påpeka att det finns flera grupper i samhället som ska ges förutsättningar för delaktighet och inflytande över den lokala demokratin och samhället i stort.

Dag Rogne
Kommunstyrelsens ordförande